

prima instanță: I. Pruteanu
instanța de apel: N. Vascan, S. Arnaut, V. Bogoroș
instanța de recurs: N. Clima, V. Tataru, S. Novac, A. Cobăneanu, M. Nicolaev

dosarul nr. 2rh-113/17

ÎNCHEIERE

28 iunie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Tamara Chișca-Doneva
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Ala Cobăneanu

examinând cererea de revizuire depusă de către Ecaterina Brodețcaia, reprezentată de avocatul Adrian Manolache

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Axeniei Orlova împotriva lui Anatolii Ionțev cu privire la evacuare din apartament fără acordarea altui spațiu locativ și la cererea reconvențională a Ecaterinei Brodețcaia împotriva Axeniei Orlova cu privire la recunoașterea nulității contractului de vânzare-cumpărare a apartamentului

împotriva deciziei Curții Supreme de Justiție din 15 februarie 2006, prin care a fost respins recursul declarat de către reprezentantului Ecaterinei Brodețcaia, Ludmila Andreeva și cererea de alăturare la recurs a lui Oleg Brodețchi și menținute decizia Curții de Apel Chișinău din 28 septembrie 2005 și hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 25 martie 2005

constată:

La 15 noiembrie 2004, Axenia Orlova a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Anatolii Ionțev cu privire la evacuare din apartament fără acordarea altui spațiu locativ.

În motivarea acțiunii a indicat că la 30 ianuarie 2004, a cumpărat de la Ecaterina Brodețcaia apartamentul nr. 50 din str. Suceava, 110, mun. Chișinău în baza contractului de vânzare-cumpărare, care a fost autentificat notarial. Din motiv că era iarna, pârâtul a rugat-o să le permită să locuiască în apartament până în primăvară, deoarece la moment nu aveau alt spațiu locativ.

Menționează că în primăvara anului 2004, la rugămintea de a elibera apartamentul, pârâtii au refuzat, motivând că nu au surse financiare pentru procurarea altui spațiu locativ și că banii primiți pentru apartamentul vândut au fost folosiți la stingerea creditului angajat la BCA „Banca de Finanțe și Comerț”.

Consideră că contractul a fost încheiat în conformitate cu legislația în vigoare și solicită evacuarea lui Anatolii Ionțev cu toți membrii familiei din apartamentul nr. 50 din str. Suceava, 110, mun. Chișinău, fără acordarea altui spațiu locativ.

În cadrul dezbaterilor judiciare Axenia Orlova a înaintat cerere suplimentară, prin care a solicitat și evacuarea Ecaterinei Brodețcaia din apartamentul în litigiu fără acordarea altui spațiu locativ.

La rândul său Ecaterina Brodețcaia a depus cerere reconvențională împotriva Axeniei Orlova cu privire la recunoașterea nulității contractului de vânzare-cumpărare a apartamentului.

În susținerea cerințelor sale a invocat că, în luna august 2001, întreprinderea „Farcovilar”, unde tatăl ei Anatolie Ionțev este cofondator, a primit credit de la BCA „Banca Finanțe și Comerț”, iar în gaj a fost pus apartamentul nr. 50 din str. Suceava, 110, mun. Chișinău, ce-i aparține cu drept de proprietate. Din motiv că societatea nu putea să ramburseze creditul, a fost nevoită să apeleze prin intermediul ziarului „Makler” la serviciile lui Gheorghe Buga și Vasile Mîță, convenind că ultimii îi acordă suma necesară pentru restituirea creditului, iar pentru garantarea împrumutului să pună în gaj apartamentul.

Insistă că la Biroul notarului Adelina Ursu a fost influențată și nevoită să încheie contractul de vânzare-cumpărare a apartamentului menționat.

Consideră că Axenia Orlova a profitat de situația de criză, în care ea se afla, astfel contractul dat este fictiv, simulat și încheiat cu scopul de a ascunde un alt act juridic.

Solicită recunoașterea nulității contractului de vânzare-cumpărare a apartamentului.

Prin hotărârea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 25 martie 2005, acțiunea inițială a fost admisă, evacuat Anatolii Ionțev, Ludmila Ionțev, Dariana Ionțev și Ecaterina Brodețcaia din apartamentul nr. 50 din str. Suceava, 110, mun. Chișinău. Iar, acțiunea reconvențională a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 28 septembrie 2005, a fost respins apelul declarat de către Ludmila Andreeva în interesele Ecaterinei Brodețcaia și menținută hotărârea primei instanțe.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 15 februarie 2006, a fost respins recursul declarat de către reprezentantului Ecaterinei Brodețcaia, Ludmila Andreeva și cererea de alăturare la recurs a lui Oleg Brodețchi și menținute decizia Curții de Apel Chișinău din 28 septembrie 2005 și hotărârea Judecătorei Buiucani mun. Chișinău din 25 martie 2005,

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 08 noiembrie 2006, a fost respinsă ca inadmisibilă cererea de revizuire depusă de Ecaterina Brodețcaia împotriva deciziei Curții Supreme de Justiție din 15 februarie 2006 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Axeniei Orlova împotriva lui Anatolii Ionțev cu privire la evacuare din apartament fără acordarea altui spațiu locativ și la cererea reconvențională a Ecaterinei Brodețcaia împotriva Axeniei Orlova cu privire la recunoașterea nulității contractului de vânzare-cumpărare a apartamentului.

La 08 februarie 2017, Brodețcaia Ecaterina a depus cerere de revizuire

împotriva deciziei Curții Supreme de Justiție din 15 februarie 2006, solicitând admiterea acesteia, casarea deciziei instanței de recurs, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu remiterea cauzei la rejudecare în prima instanță într-un alt complet de judecată.

Consideră că decizia instanței de recurs urmează a fi retractată în temeiul art. 449 lit. a) CPC, potrivit căruia revizuirea se declară în cazul în care s-a constatat, prin sentință penală irevocabilă, comiterea unei infracțiuni în legătură cu pricina care se judecă.

În acest sens invocă că temei pentru revizuirea deciziei Curții Supreme de Justiție din 15 februarie 2006, este decizia Curții de Apel Chișinău nr. 1a-323/14 din 09 septembrie 2015, prin care Vasile Mîță, Valeriu Lelenco și Gheorghe Buga au fost recunoscuți vinovați de comiterea infracțiunii prevăzută de art. 190 alin. (5) și 325 alin. (1) Cod penal.

Totodată, a fost admisă în principiu acțiunea civilă înaintată de Ecaterina Brodețcaia, lăsând ca asupra cuantumului să se expună instanța civilă.

Iar, conform deciziei Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-1341/2016 din 09 noiembrie 2016, au fost respinse ca inadmisibile recursurile ordinare declarate împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 09 septembrie 2015.

Susține că în procesul de judecată s-a stabilit incontestabil faptul că în perioada anilor 2005–2007, Vasile Mîță în înțelegere prealabilă cu Valeriu Lelenco și Gheorghii Buga, organizându-se în prealabil pentru a comite infracțiuni, constituindu-se ca grup criminal organizat, acționând după un plan criminal alcătuit din timp, publicând anunțuri publicitare în ziarul „Makler” privind acordarea serviciilor economico-financiare, urmărind scopul însușirii prin escrocherie a avutului proprietarului, au însușit bunurile altor persoane în sumă considerabilă, cauzând un prejudiciu considerabil.

La fel, indică că în cadrul procesului penal s-a stabilit că la 16 august 2004, Vasile Mîță în comun cu Gheorghii Buga, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor prin înșelăciune și abuz de încredere, publicând anunțuri în ziarul „Makler” privind acordarea serviciilor economico-financiare, sub pretextul acordării lui Ludmila Andreeva a unui împrumut bănesc pentru ca Ludmila Andreeva să-și stingă datoriile față de BC „Mobiasbank” SA, ca garanție până la restituirea banilor împrumutați și a dobânzii, invocând că este o tranzacție fictivă, totodată, profitând de faptul că ultima nu posedă limba de stat, au încheiat contractul de vânzare-cumpărare a apartamentului cu Ludmila Andreeva, care nu avea intenția să-l vândă și care considera că încheie tranzacția fără intenția de a produce efecte juridice.

Apartamentul în cauză se afla pus în gaj la BC „Mobiasbank” SA de către Ludmila Andreeva, acesta având suprafața totală de 107,5 m.p., situat în mun. Chișinău, bd. Dacia, 50, ap. 283, la un preț diminuat de 20000 dolari, necesari pentru achitarea creditului băncii, viciindu-i consimțământul și însușind dreptul de proprietate asupra apartamentului evaluat la momentul tranzacției la prețul de 38000 euro, ceea ce constituia 557080 lei.

De asemenea, instanța de apel a stabilit incontestabil și faptul că la data de 27 ianuarie 2004, tot Vasile Mîță în comun cu Gheorghe Buga, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul acordării lui Ludmila Andreeva și Galina Andreeva unui împrumut bănesc, au efectuat aceleași acțiuni doar asupra apartamentului nr. 36, situat în mun. Chișinău, str. Cuza Vodă, 25/5, acesta având suprafața totală de 70 m.p., la un preț diminuat de 314693 lei, viciindu-i consimțământul și însușind dreptul de proprietate asupra apartamentului evaluat la momentul tranzacției la prețul de 36000 euro, ceea ce constituia 596160 lei.

S-a mai stabilit și faptul că la 30 ianuarie 2004, tot Vasile Mîță în comun cu Gheorghe Buga, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul garantării de către Ludmila Andreeva a dobânzii în mărime de 25000 dolari pentru banii împrumutați, invocând că este o tranzacție fictivă, încheiată fără intenția de a produce efecte juridice, au influențat-o pe ultima ca s-o determine pe nepoata sa Ecaterina Brodețcaia să încheie fictiv cu Axenia Orlova (concubina lui Vasile Mîță), fără careva consecințe, contractul de vânzare-cumpărare a apartamentului nr. 50 din str. Suceava, 110, mun. Chișinău, cu suprafața de 61,4 m.p., la prețul de 250000 lei, viciindu-i consimțământul și însușind dreptul de proprietate asupra apartamentului evaluat la momentul tranzacției la prețul de 34000 euro, ceea ce constituia 557940 lei.

Astfel, susține revizuentul că prin acțiunile sale intenționate Vasile Mîță, în comun cu Gheorghii Buga și Axenia Orlova, folosindu-se de încrederea acordată de către Ludmila Andreeva, Galina Andreeva și Ecaterina Brodețcaia, au însușit dreptul de proprietate asupra imobilelor nominalizate, cauzând un prejudiciu în proporții deosebit de mari părții vătămate Ludmila Andreeva în sumă de 557080 lei, Galina Andreeva în sumă de 596160 lei și Ecaterina Brodețcaia în sumă de 557940 lei, ceea ce constituie în total suma de 1711180 lei.

Indică că pentru a comercializa o parte din bunurile obținute ilegal Axenia Orlova a încheiat cu Rodideal Ion la 27 decembrie 2005, un contract fictiv de vânzare-cumpărare prin care ap. 50 din mun. Chișinău str. Suceava, 110 a fost înstrăinat.

Susține că pe parcursul anilor de când a aflat despre faptul că a fost dusă în eroare fiind abuzată încrederea ei, a avut de suferit un prejudiciu moral, ce se manifestă prin aceea că a fost înșelată, iar apoi amenințată și intimidată de către pârât pentru a renunța la proprietatea sa, pe parcursul a mai mulți ani s-a aflat într-o stare de stres și incertitudine în ziua de mâine deoarece domiciliul ei i-a fost luat prin înșelăciune și abuz de încredere.

Ca urmare, circumstanțele date au dus la înrăutățire considerabilă a stării sănătății și înrăutățirii relațiilor din cadrul familiei.

Astfel, consideră benefic încasarea în beneficiul său a prejudiciul moral în sumă de 1000000 lei.

La 29 mai 2017, Ion Rodideal a depus referință, prin care a solicitat respingerea ca inadmisibilă a cererii de revizuire declarată de Ecaterina Brodețcaia împotriva deciziei Curții Supreme de Justiție din 15 februarie 2006.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră cererea de revizuire întemeiată și care urmează a fi admisă din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 451 CPC al RM, cererea de revizuire se depune în scris de persoanele menționate la art. 447 CPC, indicându-se în mod obligatoriu temeiurile consemnate la art. 449 CPC și anexându-se probele ce le confirmă.

În conformitate cu art. 453 alin. (1) lit. b) și alin.(6) CPC, după ce examinează cererea de revizuire, instanța poate emite încheierea de admitere a cererii de revizuire și de casare a hotărârii sau deciziei supuse revizuirii. În cazul în care o hotărâre examinată anterior în apel și în recurs a fost supusă revizuirii, pricina se trimite, după admiterea cererii de revizuire, la rejudecare în apel, în recurs sau în primă instanță, după caz.

Revizuirea este posibilă doar în cazurile în care sunt invocate și sunt probate circumstanțe, fapte ori evenimente, prevăzute de lege ca temeiuri, care sunt esențiale pentru relațiile în litigiu și de natură să influențeze soluția adoptată. Drept temeiuri pentru revizuirea unei hotărâri irevocabile, de către legislator sunt definite cele conținute în art. 449 CPC și ele sunt indicate exhaustiv.

Pornind de la aceste cerințe, Colegiul relevă că revizuirea unei hotărâri date de către instanță este posibilă doar în cazul în care solicitantul, după devenirea irevocabilă a hotărârii, intră în posesia unui temei din cele prevăzute de art. 449 CPC. În același timp, acest temei trebuie să vizeze situația de fapt, care a fost obiectul examinării în instanța de fond, dat fiind că instanța de recurs verifică corectitudinea aplicării și interpretării de către prima instanță a normelor de drept material și procesual, în limitele materialelor din dosar și în limitele recursului declarat. Or, nu poate fi revizuită o hotărâre care elucidează o anumită situație de fapt, asupra căreia s-a pronunțat instanța de fond, prin prisma unui temei care caracterizează o altă situație.

La caz, se constată că revizuentul, ca temei de revizuire a invocat faptul că prin decizia Curții de Apel Chișinău nr. 1a-323/14 din 09 septembrie 2015, menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 09 noiembrie 2016, Vasile Mîță, Valeriu Lelenco și Gheorghe Buga au fost recunoscuți vinovați de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod Penal, și anume, pentru faptul escrocheriei, adică dobândirii ilicite a bunurilor altor persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșite în proporții deosebit de mari.

Așa fiind, revizuentul a menționat că infracțiunea de săvârșirea căreia au fost recunoscuți vinovați Vasile Mîță, Valeriu Lelenco și Gheorghe Buga este în legătură cu judecarea pricinii, în sensul că a fost constatat cu certitudine prin decizie penală că dânsa, precum și alte persoane, au încheiat contractele de vânzare-cumpărare a bunurilor imobile fiind înșelați. Percepția lor referitor la consecințele tranzacțiilor propuse fiind alta decât cea exteriorizată de către inculpați.

În drept, revizuentul a invocat dispozițiile art. 449 lit. a) CPC, iar cu titlu de probă în susținerea cererii de revizuire a prezentat copia decizia Curții Supreme de Justiție din 09 noiembrie 2016 și copia deciziei Curții de Apel Chișinău din 09 septembrie 2015.

Astfel, potrivit art. 449 lit. a) CPC, revizuirea se declară în cazul în care s-a constatat, prin sentință penală irevocabilă, comiterea unei infracțiuni în legătură cu pricina care se judecă.

În interpretarea corectă a prevederilor enunțate este de înțeles că pentru probarea temeiurilor de revizuire forța probantă are doar sentința irevocabilă de condamnare, o condiție fiind ca însăși condamnarea să fie în legătură cu examinarea pricinii.

Analizând materialele cauzei în raport cu circumstanțele menționate de revizuent, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, prin prisma prevederilor art. 123 alin. (3) CPC, reține că prin decizia Curții de Apel Chișinău nr. 1a-323/14 din 09 septembrie 2015, Vasile Mîță, Valeriu Lelenco și Gheorghe Buga au fost recunoscuți vinovați de comiterea infracțiunii prevăzută de art. 190 alin. (5) și 325 alin. (1) Cod penal, recursurile ordinare, declarate împotriva deciziei menționate, fiind respinse ca inadmisibile prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 09 noiembrie 2016.

Din actele judecătorești menționate rezultă că, în cadrul examinării cauzei penale de învinuire a lui Vasile Mîță, Valeriu Lelenco și Gheorghe Buga în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, s-a constatat cu certitudine că la 30 ianuarie 2004, Vasile Mîță în comun cu Gheorghe Buga, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul garantării de către Ludmila Andreeva a dobânzii în mărime de 25000 dolari pentru banii împrumutați, invocând că este o tranzacție fictivă, încheiată fără intenția de a produce efecte juridice, au influențat-o pe ultima ca s-o determine pe nepoata sa Ecaterina Brodețcaia să încheie fictiv cu Axenia Orlova (concubina lui Vasile Mîță), fără careva consecințe, contractul de vânzare-cumpărare a apartamentului nr. 50 din str. Suceava, 110, mun. Chișinu, cu suprafața de 61,4 m.p., la prețul de 250000 lei, viciindu-i consimțământul și însușind dreptul de proprietate asupra apartamentului evaluat la momentul tranzacției la prețul de 34000 euro, ceea ce constituia 557940 lei.

Prin urmare, instanța a stabilit că, aceste acțiuni ale inculpaților au fost încadrate în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, conform indicilor, escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșită în proporții deosebit de mari.

Sub acest aspect, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, constată că circumstanțele invocate de revizuent, cât și probele prezentate ca temei de revizuire, corespund temeiului prevăzut la art. 449 lit. a) CPC.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție va reține că unul din elementele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul stabilității raporturilor juridice, care înseamnă, între altele, că procedura de revizuire nu trebuie folosită de către instanțele naționale într-o manieră incompatibilă cu principiul securității juridice (cauza „Sfinx-Impex” SA c. Moldovei, nr. 28439/05 din 25 septembrie 2012).

În același timp, potrivit practicii Curții Europene a Drepturilor Omului, instanțele judecătorești naționale sunt în drept de a admite derogări de la principiile și garanțiile stabilite prin normele Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, inclusiv și din principiul securității raporturilor juridice, când aceasta este necesară într-o societate democratică, pentru garantarea și respectarea intereselor ce prevalează interesele reclamantului, în special, în caz în care aceasta cer interesele justiției.

Potrivit opiniei Curții Europene a Drepturilor Omului, expuse în hotărârea pronunțată pe cauza Nikitin versus Rusia, redeschiderea procedurii în baza unor fapte noi nu constituie o încălcare a drepturilor fundamentale prevăzute de art. 4 Protocolul 7 al Convenției. În asemenea cazuri, când hotărârea irevocabilă respectivă a dus la unele consecințe negative serioase, care nu pot fi rectificate decât prin reexaminarea sau redeschiderea cauzei, iar violarea constatată este cauzată de erori sau deficiențe de o asemenea gravitate în cât apare un dubiu serios în privința rezultatului procedurilor contestate, excluderea posibilității de revizuire a hotărârii, pentru motive formale, poate să ducă la încălcarea principiului echității și legalității hotărârii judecătorești, fiind lezată și încrederea publicului în autoritatea judecătorească.

Astfel fiind, admiterea cererii de revizuire în cauză, reieșind din sensul art. 3, 6 și paragraful 2 al art. 4 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului, nu constituie încălcarea în privința intimatului a principiului securității raporturilor juridice, ci reprezintă o măsură necesară și admisibilă într-o societate democratică pentru apărarea unui interes public și a echității justiției. Redeschiderea procesului în pricina dată rezultă din circumstanțe și fapte noi, recent descoperite, care sunt de natură să afecteze decizia contestată, precum și din necesitatea înlăturării unor consecințe negative serioase, generate în urma încălcării flagrante a normelor constituționale, care au lezat interese publice și care nu pot fi rectificate decât prin reexaminarea cauzei.

În asemenea împrejurări și întru evitarea admiterii unei încălcări a dispozițiilor statuate la art. 6 § 1 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite cererea de revizuire, de a casa decizia Curții Supreme de Justiție din 15 februarie 2006 și a reține pricina pentru rejudecarea recursului în Curtea Supremă de Justiție, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 269-270, art. 453 alin. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se admite cererea de revizuire depusă de către Ecaterina Brodețcaia, reprezentată de avocatul Adrian Manolache.

Se casează decizia Curții Supreme de Justiție din 15 februarie 2006, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Axeniei Orlova împotriva lui Anatolii Ionțev cu privire la evacuare din apartament fără acordarea altui spațiu

locativ și la cererea reconvențională a Ecaterinei Brodețcaia împotriva Axeniei Orlova cu privire la recunoașterea nulității contractului de vânzare-cumpărare a apartamentului, cu repunerea părților în poziția inițială și se reține pricina pentru rejudecarea recursului în Curtea Supremă de Justiție, în alt complet de judecată.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Ala Cobăneanu